

Amsterdam, 4 mei 2017

Goed dat u hier bent, op deze plaats, deze plek zo vol herinneringen aan de gebeurtenissen van 1940 1945. Deze plek, waar wij nu, samen, denken aan de 140 landgenoten van wie hun leven werd ontnomen door die niets ontziende bezetter. We denken aan de verschrikkingen van die jaren, verschrikkingen die zoveel littekens hebben doen ontstaan en hebben nagelaten. Littekens die er nog steeds zijn, vaak meer en dieper dan we ons ervan bewust zijn.

Zelf behoor ik tot die langzaam uitstervende groep van ervaringsdeskundigen. Daarom wil ik, in het kort u eerst iets vertellen over wat mij is overkomen.

Ik deed mee aan het verzet maar werd gepakt en belandde begin 1943 in het concentratiekamp Vught. Op 14 juli 1943 wist ik daaruit samen met een vriend te ontsnappen. Wij probeerden met een boot naar Engeland over te steken, maar werden op de derde dag op volle zee onderschept door een Duits oorlogsschip. Toen weer een tocht langs diverse gevangenis en tenslotte Kamp Amersfoort.

Wat ben je dan? Een niks, een nummer zonder rechten, zonder naam, zonder identiteit. Er wordt vaak over eenzaamheid gesproken. Nou, ik kan u verzekeren dat je dan echt eenzaam bent. Dan ga je nadenken, piekeren. Je voelt je slachtoffer, je bent slachtoffer. In de letterlijke betekenis van het woord. Je voert gesprekken. Je gaat je afvragen: waarom

leven wij, waarom zijn wij op aarde? Wat is de bedoeling van onze Schepper? Toch niet om zo maar een beetje rond te lopen en elkaar het leven zuur te maken of egoïstisch: bezig met vooral aan jezelf te denken?

Nee, wij leven samen met elkaar. Ongeacht geloof, afkomst, gezindte. Ik beloofde toen, mocht ik ooit de oorlog overleven, om iets te gaan doen voor mijn medemensen. Ik beloofde huisarts te worden.

Nederland kende in 1940 zo'n 287 Joodse artsen. Stuk voor stuk geweldige mensen. Zij waren arts, volledig. Niet zoals tegenwoordig zo vaak in deeltijd werkend en commercieel gericht. Uiteindelijk kwamen deze dokters allemaal in Westerbork terecht. Op dinsdagen ging er een trein van daaruit naar de vernietigingskampen. En toen zeiden deze artsen: wij zijn dokter welnu, dan laten wij onze patiënten niet in de steek, wij gaan mee. Zoals bekend hebben velen dat niet overleefd. Dat noem ik moed, beleid en trouw. Om nooit te vergeten. Met diep respect.

Dan is er nog een groep moedigen, die onvoldoende aandacht krijgt en heeft gekregen. Ik bedoel het thuisfront. Er zijn onder u, die net als ik, terugkwamen, verkreukeld, gestrest, getraumatiseerd. Er was geen professionele opvang toen. Men was bovendien in die eerste naoorlogse jaren te druk bezig met zichzelf. Die opvang kwam neer op wat ik noem het thuisfront, familie of wat daar nog van over was.

Amateurs, die de bijna onmogelijke taak hadden om ons weer in het gareel te krijgen, ons te doen wennen aan de nieuwe samenleving, die zelf nog worstelde met de verkregen vrijheid en niet wist wat daar mee te doen. Dat noem ik ^{de vergeten slachtoffers} moed. Zij verdienen een standbeeld. Dat thuisfront herdenk ik ook nu, met liefde en grote dankbaarheid.

Ik krijg wel eens de indruk dat de wereld van nu aan het afglijden is. Er is zelfs een nieuw woord voor: beschadigde cultuur. Oorlogen, dictatoriale ontsporingen, kwetsende politieke toespraken, maar ook pesterijen op scholen. Dezer dagen verscheen een nieuw boek: handboek voor het pesten. Tja. Dan beleven wij, oudjes, al die narigheden weer opnieuw, dan lijken de 70 jaar geleden ontstane littekens weer open gereten te worden.

Dat stemt tot droefenis. Maar ook tot nadenken, of met een mooi woord: zelfreflectie.

Het is goed om juist nu te beseffen dat het leven er niet is om elkaar te kwetsen, elkaar te beschadigen, maar integendeel om te trachten er samen wat van te maken.

Samen, zoals wij hier nu bijeen zijn. Kijk naar je naaste, je buurman. Ik zou zeggen, geef hem een hand, nu. Dan dank ik u uit naam van alle slachtoffers, opdat wij niet vergeten.